

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัด

สมุทรสงคราม

Roles of Local Government Organizations on Agricultural Development Operations in Samut Songkhram Province

สิริกอร์ พุดซ้อน (Sirikorn Putsorn)¹ สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)²

เฉลิมศักดิ์ คุ้มศิริ (Chalermsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ 2) บทบาทของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร 3) ปัญหาและความจำเป็น 4) ความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา และข้าราชการที่รับผิดชอบงานด้านการเกษตร จำนวน 776 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง 130 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาพบว่า 1) คณะผู้บริหาร เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.09 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 5.86 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านเกษตรเฉลี่ย 13.86 ปี มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 128,139.53 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 227,311.62 บาทต่อปี สมาชิกสภา เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.58 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 5.37 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านเกษตรเฉลี่ย 8.3 ปี มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 106,930.23 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 146,567.44 บาทต่อปี ข้าราชการ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43.36 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 11.64 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านเกษตรเฉลี่ย 4.75 ปี รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 24,090.90 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 332,459.09 บาทต่อปี โดยทั้ง 3 กลุ่ม เป็นกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 2) ทั้ง 3 กลุ่ม มีการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง 3) ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และมีความจำเป็นให้ทุกภาคส่วนทำงานบูรณาการร่วมกัน 4) ทุกกลุ่มมีความแตกต่างในด้านสังคมและเศรษฐกิจ แต่ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอแนะให้กรมส่งเสริมการเกษตรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง

คำสำคัญ: บทบาทการพัฒนาการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม

1 นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช koyku56@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sseesang@hotmail.com

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were to study 1) fundamental social and economic states of officials of the local government organization, 2) their roles in the agricultural development operations, 3) their problems and necessities in the agricultural development operations and 4) the differences among the groups of the officials of the local government organization in the agricultural development operations. The population in this study was 776 officials who held a position in the local government organization in Samut Songkhram Province, consisting of board of executives, the members of the assembly of the local government organization, and civil servants who had responsibility for agricultural works. The 130 samples were selected by using simple random sampling methodology. The data were collected by using questionnaires and analyzed by descriptive analysis and analysis of variance. The findings of this study were as follows: 1) the board of executives were male, with average age at 56.09 years. They were educated at bachelor degree level. The average period of their holding the position was 5.86 years. The average period of their experience in doing farming was 13.86 years. They had done coconut gardening. The average income deriving from agricultural section was 128,139.53 Baht/year, while the average income deriving from non-agricultural sections was 227,311.62 Baht/year. The members of the assembly of the local government organization were male, with average age at 49.58 years. They were educated at upper secondary level or lower vocational level or being equal to it. The average period of their holding the position was 5.37 years. The average period of their experience in doing farming was 8.3 years. They had done coconut gardening. The average income deriving from agricultural section was 106,930.23 Baht/year, while the average income deriving from non-agricultural sections was 146,567.44 Baht/year. The civil servants were male, with average age at 43.36 years. They were educated at bachelor degree level. The average period of their holding the position was 11.64 years. The average period of their experience in doing farming was 4.75 years. They had done coconut gardening. The average income deriving from agricultural section was 24,090.90 Baht/year, while their average income deriving from non-agricultural sections was 332,459.09 Baht/year. All officials in the three groups were served as the board of committee of the Center of Agricultural Services and Technology Transfer at sub-district level. 2) Considering their operations adhering to their roles in the agricultural development operations, it was found that all officials in the three groups sometimes practiced at occasionally level. 3) It was also found that the studied officials had problems on the marketing extension, and it was necessary that every related sections should have united in their operations. Hence 4) it was found that although there were differences in social and economic aspects among the three groups of the officials, the level of their operations adhering to their roles was not different. They also suggested that the Department of Agricultural Extension should have cooperated with their local government organizations in agricultural development operations by holding farmer-centered.

Keywords: Agricultural development role, Local Government Organization, Samut Songkhram Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281-284 บัญญัติให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น โดยต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีอำนาจหน้าที่และมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะแต่ต้องสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวม (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2550: 112-115) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง สำหรับบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตร มี 2 ประการ ได้แก่ (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และ (2) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2542: 49-54)

การถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดเป็นกฎหมายใช้บังคับให้ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลผูกพันให้ส่วนราชการต้องถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในส่วนของการส่งเสริมการเกษตรที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรนั้น มีภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 ด้าน จำนวน 11 ภารกิจ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2551: 1-2) ลักษณะภารกิจที่ถ่ายโอนของกรมส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแบบ “เลือกทำโดยอิสระ” โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานร่วมกับรัฐ โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ ยกเว้นภารกิจการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการทั้งหมด และทุกภารกิจที่ถ่ายโอน กรมส่งเสริมการเกษตรไม่มีการถ่ายโอนทรัพย์สินและบุคลากร

ในปี พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายในการปรับระบบการทำงานเพื่อให้เห็นบทบาทตัวตน และอัตลักษณ์ของนักส่งเสริมการเกษตรที่ชัดเจนในฐานะของผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภายใต้แนวคิด “การเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด” หรือ Change to the Best และนำรูปแบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ หรือระบบ MRCF มาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557 ข.: 1) สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายให้ขับเคลื่อนการดำเนินงานรูปแบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ หรือระบบ MRCF ต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2557 เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพ มีการเชื่อมโยงกับนโยบายการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ของรัฐบาลและของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557 ข.: 1-11)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

หลังจากที่กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำในชุมชนโดยใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบูรณาการความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกรในการพัฒนาการเกษตรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงคราม และสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา นอกจากหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรโดยตรงแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพการเกษตรและใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด รู้ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมส่งเสริมการเกษตร

จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ทั้งหมด 260,318 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน 161,216 ไร่ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประชาชนในพื้นที่ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดมากที่สุด ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 มีอาชีพเกษตรกรรมเพาะปลูกมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ กล้วยน้ำว้า ข้าว พืชผัก นาเกลือ การประมงน้ำจืด และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อีกประมาณร้อยละ 30 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ รับจ้าง การบริการ ท่องเที่ยว และธุรกิจอื่นๆ อาชีพภาคการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม ยังมีความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมเป็นอย่างสูง เนื่องจากนำผลผลิตจากภาคการเกษตรมาแปรรูป ที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมการทำน้ำตาลสด น้ำตาลมะพร้าว น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ทำมะพร้าวขาว มะพร้าวแปรรูป วนมะพร้าว ทำน้ำปลา อาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557 ก. : 2-5)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนางานด้านการเกษตรเป็นภารกิจโดยตรงของกรมส่งเสริมการเกษตรที่จะต้องดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดไว้ให้สำเร็จลุล่วง แต่การปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้นั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดและเข้าใจในบริบทพื้นที่ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาด้านการเกษตรตรงกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร จึงมีการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ด้วยเหตุนี้การศึกษายบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการทำงานร่วมกันและใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 เพื่อศึกษายบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

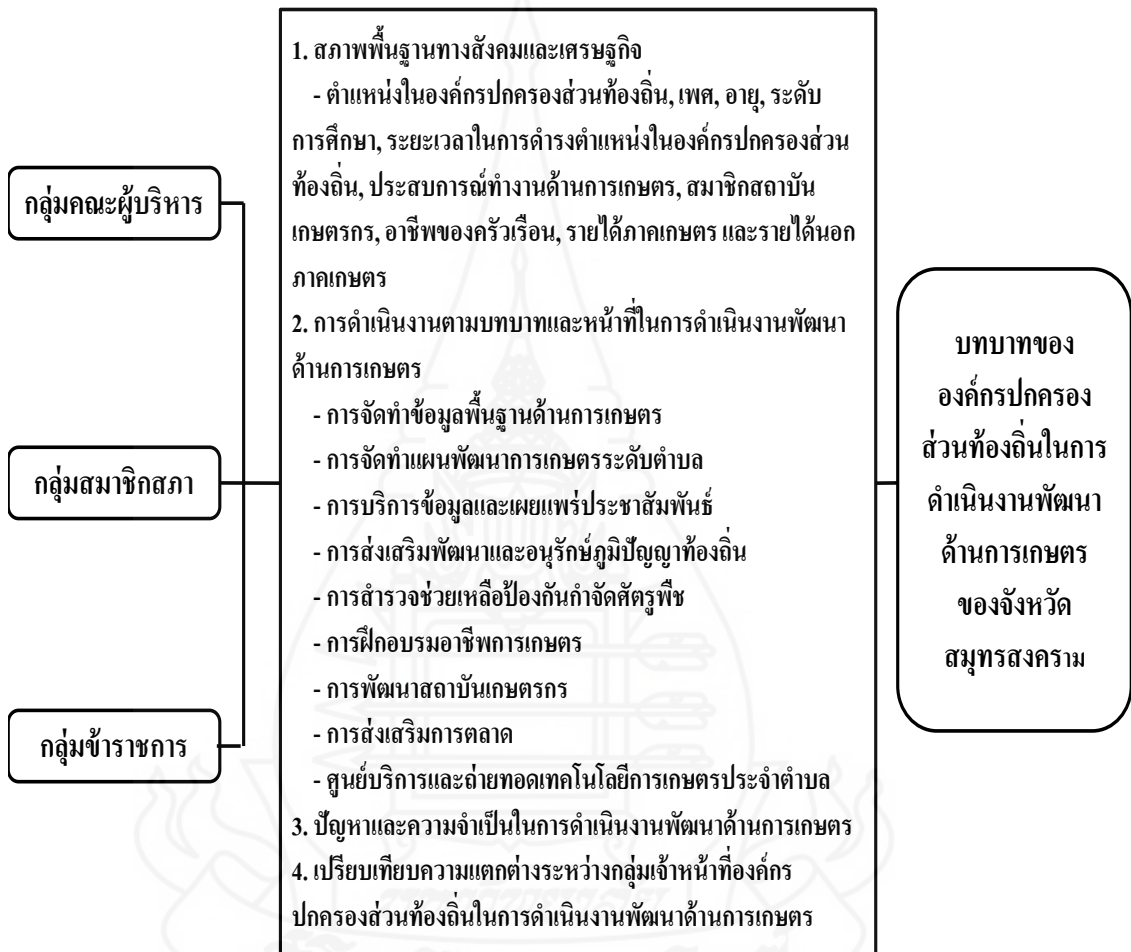

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและความจำเป็นของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนา
ด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

2.4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงาน
พัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย กลุ่มคณะผู้บริหาร กลุ่มสมาชิกสภา และกลุ่มข้าราชการที่รับผิดชอบงานด้านการเกษตร จำนวน 776 คน ใช้สูตรของ Taro Yamane คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.8 % ซึ่งเป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ยอมรับได้ หลังใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มคณะผู้บริหาร จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 33.08 กลุ่มสมาชิกสภา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 33.08 และกลุ่มข้าราชการ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 33.84 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-ended questions) แบ่งเป็น 3 ตอน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปส่งให้กับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองและนัดหมายมารับแบบสอบถามคืน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA)

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ 1) กลุ่มคณะผู้บริหาร ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.09 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 5.86 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 13.86 ปี โดยทำสวนมะพร้าว มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 128,139.53 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 227,311.62 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 355,451.16 บาทต่อปี 2) กลุ่มสมาชิกสภา ทุกคนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.58 ปี จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 5.37 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 8.3 ปี โดยทำสวนมะพร้าว มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 106,930.23 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 146,567.44 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 253,497.67 บาทต่อปี 3) กลุ่มข้าราชการ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43.36 ปี จบการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 11.64 ปี มีประสบการณ์ทำงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 4.75 ปี โดยทำสวนมะพร้าว มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 24,090.91 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 332,459.00 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 356,550.00 บาทต่อปี โดยทั้ง 3 กลุ่ม เป็นคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2. การดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร ในประเด็นหลัก 9 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (3) ด้านการบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (4) ด้านการส่งเสริม พัฒนา และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (5) ด้านการสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช (6) ด้านการฝึกอบรมอาชีพการเกษตร (7) ด้านการพัฒนาสถาบันเกษตรกร (8) ด้านการส่งเสริมการตลาด และ (9) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยใช้เกณฑ์การปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่ได้ปฏิบัติ ในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่ม มีการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น โดยในกลุ่มคณะผู้บริหารและกลุ่มสมาชิกสภาไม่มีประเด็นที่ไม่ได้ปฏิบัติ สำหรับกลุ่มข้าราชการประเด็นที่ไม่ได้ปฏิบัติ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

มากที่สุด คือประเด็นในด้านที่ 2 ประเด็นย่อยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ปัญหาและความจำเป็นของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้าน

การเกษตร

3.1 ปัญหา ในประเด็นหลัก 9 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (3) ด้านการบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (4) ด้านการส่งเสริมพัฒนา และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (5) ด้านการสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช (6) ด้านการฝึกอบรมอาชีพการเกษตร (7) ด้านการพัฒนาสถาบันเกษตรกร (8) ด้านการส่งเสริมการตลาด และ (9) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกประเด็น ประเด็นที่พบว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือด้านการส่งเสริมการตลาด ในประเด็นย่อยการควบคุมด้านการตลาด ราคา และคุณภาพเนื่องจากพ่อค้ารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรง

3.2 ความจำเป็น

ในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่ม มีความจำเป็นในประเด็นดังนี้ 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม สถาบันเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรวางแผนร่วมกัน ควรดำเนินงานบูรณาการร่วมกัน ควรร่วมกันติดตามประเมินผลในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตร 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีความสม่ำเสมอในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และเกษตรกรในพื้นที่

4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงาน

พัฒนาด้านการเกษตร

4.1 เปรียบเทียบสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า อายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานด้านการเกษตร รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 เปรียบเทียบปัญหา พบว่า ประเด็นที่ (8) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มข้าราชการมีค่าเฉลี่ยของปัญหามากกว่ากลุ่มสมาชิกสภา ส่วนคณะผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยของปัญหาไม่แตกต่างจากกลุ่มอื่น

4.3 เปรียบเทียบความจำเป็น พบว่า ประเด็นที่ (5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม สถาบันเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตร ประเด็นที่ (7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม สถาบันเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรร่วมกันติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาการเกษตร และประเด็นที่ (8) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีความสม่ำเสมอในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มข้าราชการมีค่าเฉลี่ยของระดับความจำเป็นมากกว่ากลุ่มสมาชิกสภา ส่วนคณะผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยของระดับความจำเป็นไม่แตกต่างจากกลุ่มอื่น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม กลุ่มคณะผู้บริหารและกลุ่มสมาชิกสภามีกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งคราวละ 4 ปี ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติในเรื่องของระดับการศึกษา ประชาชนเพศชายที่ค่อนข้างมีอายุ ยังคงมีระดับการศึกษาไม่สูงมากนักแต่เต็มพร้อมไปด้วยองค์ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถจนเป็นที่ไว้วางใจได้รับเลือกตั้ง โดยทั้ง 3 กลุ่มเป็นคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เนื่องจากจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรในพื้นที่ร่วมกัน โดยใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ กลุ่มคณะผู้บริหารและกลุ่มสมาชิกสภามีอาชีพด้านการเกษตรค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพทั้งสองอย่างเป็นอาชีพหลักก่อนที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง ส่วนกลุ่มข้าราชการมีเพียงส่วนน้อยที่ได้ทำงานในภูมิภานาซึ่งมีพื้นฐานทางครอบครัวประกอบอาชีพภาคเกษตร

2. บทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

การปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 กลุ่มในภาพรวมส่วนมากมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น สอดคล้องกับวันชัย นิลวงส์ (2548 : 54-63) พบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่ม สมาชิกสภามีการปฏิบัติอยู่ในระดับเป็นบางครั้งทุกประเด็น สุจารี แก้วคง (2547 : 45-52) พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และภัทรพรพิพัฒน์ อมรพิชิต (2554 : 88-97) พบว่ามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การให้ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละองค์กรในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม บริบทและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน ด้านการพัฒนาการเกษตรเป็นเพียงส่วนหนึ่งในด้านเศรษฐกิจที่ต้องพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่มีสภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และส่วนใหญ่การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับเป็นบางครั้ง เนื่องจากจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดมีอาชีพเป็นเกษตรกรและมีหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบด้านการเกษตรโดยตรงทำงานบูรณาการร่วมกันกับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงครามในแต่ละด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากขาดการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบสารสนเทศในการแปลผลข้อมูล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ระหว่างหน่วยงาน ประกอบกับคนหรือผู้ปฏิบัติ ตามไม่ทันหรือเข้าไม่ถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย และหรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและแปลผล ที่มีอยู่อาจจะล้าสมัยหรือไม่เพียงพอแก่การใช้งาน

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่เข้าใจระบบของกระบวนการจัดทำเวทีชุมชนที่แท้จริง รวมถึงการกระจายของตัวอย่างที่มาร่วมจัดทำเวทีกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มคนเดิมๆ ทำให้ปัญหาและข้อค้นพบที่ได้จากเวทีไม่สามารถนำไปอ้างอิงเป็นปัญหาภาพรวมของทั้งหมู่บ้าน

2.3 ด้านการบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มคน กลุ่มคนที่เข้าถึงข้อมูลจะเป็นเพียงกลุ่มคนเดิม ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้นำอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการส่งเสริม พัฒนา และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากพื้นที่ถูกรุกไล่จากสังคมเมืองทำให้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่เป็นวิถีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงหลายเรื่องเริ่มหายไป สังคมไหนที่ยังคงความเป็นชนบท มีความลำบากมากจะค้นพบว่าภูมิปัญญา องค์ความรู้ต่าง ๆ มากมายที่ใช้ในการดำเนินชีวิต

2.5 ด้านการสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรจะให้ความสำคัญต่อการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชเมื่อมีการระบาดทำลายความเสียหายในระดับเศรษฐกิจแล้ว แต่ไม่มีการวางแผนในการป้องกันทั้งระบบอย่างเป็นองค์รวม โดยไม่มองถึงสาเหตุและแหล่งที่มา จะแก้ไขปัญหาลเฉพาะเหตุเท่านั้น

2.6 ด้านการฝึกอบรมอาชีพ พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากผู้นำหรือเกษตรกรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมอาชีพไม่ใช่ผู้นำทางความคิดที่จะไปนำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน จะเป็นผู้นำกลุ่มเดิม เป้าหมายเดิมที่มาอบรมและไม่ได้นำกลับไปปฏิบัติหรือไปขยายผลต่อยอด

2.7 ด้านการพัฒนาสถาบันเกษตรกร พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากเกษตรกรมีอายุมาก ตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ไม่ทัน และลูกหลานเกษตรกรเองไม่ได้รับการปลูกฝังให้สืบทอดอาชีพและไม่มีความรู้ทางด้านนี้

2.8 ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากไม่สามารถควบคุมปริมาณผลผลิต คุณภาพผลผลิต พ่อค้า และวิธีการตลาดได้

2.9 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งเกือบทุกประเด็น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับถ่ายโอนภารกิจยังไม่ให้ความสำคัญกับการใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร และนโยบายภาครัฐไม่ต่อเนื่อง

3. ปัญหาและความจำเป็นของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3.1 ปัญหา

กลุ่มคณะผู้บริหาร กลุ่มสมาชิกสภาและกลุ่มข้าราชการ มีระดับปัญหาในการดำเนินงานพัฒนา ด้านการเกษตรทั้ง 9 ด้าน โดยรวมส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกประเด็น

ประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด สอดคล้องกับพงษ์ณเดช แท่งทอง (2549 : 94-111) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาทางการตลาดอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่าไม่สามารถควบคุมด้านปริมาณการผลิต คุณภาพผลผลิต วิธีการตลาด ผู้ผลิต ผู้ค้า และห่วงโซ่อุปทานได้ เพราะประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ มีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิต

3.2 ความจำเป็น

ในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อประเด็นความจำเป็น ดังนี้

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม สถาบันเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควร ร่วมกันวางแผนการทำงาน บูรณาการงาน การดำเนินงานและร่วมกันติดตามประเมินผลในการดำเนินงานพัฒนา ด้านการเกษตร สอดคล้องกับ สุจารี แก้วคง (2547 : 45-52) เสนอแนะว่าควรสร้างผู้รับผิดชอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมครบวงจร และวัลลภ ชาญญา (2544 : 79-87) เสนอแนะว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควรประสานงานกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในกรณีที่ต้องการบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินกิจกรรมบางอย่างได้เอง และเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ กำหนดชีวิตของตนเองด้วยตนเองในการพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่าหน่วยงานในระดับพื้นที่มีการทำงานแยกส่วนกัน ข้ำซ้อนไม่มีการบูรณาการ จึงมีความคิดเห็นจำเป็นอย่างยิ่งที่หลายหน่วยงานควรมีการบูรณาการร่วมกัน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมภายใต้บริบทเดียวกัน การพัฒนาจึงจะยั่งยืน

(2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีความสม่ำเสมอในการประสานงานกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ สอดคล้องกับ ณาพร ทางทิศ (2549 : 73-80) เสนอแนะให้ตัวแทน องค์กรบริหารส่วนตำบล และกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ ควรประสานงานกันอย่างใกล้ชิดเพื่อร่วมกัน แก้ปัญหา เนื่องจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่า การถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนในลักษณะท้องถิ่นทำงานร่วมกับภาครัฐ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรซึ่งมีความรู้ทาง วิชาการด้านการเกษตรควรเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร

(3) สำนักงานเกษตรจังหวัดควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ในการ ดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการ เกษตร สอดคล้องกับสุจารี แก้วคง (2547 : 45-52) เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเปลี่ยนเจตคติของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลที่มีต่ออาชีพทางการเกษตรและเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาการเกษตร และจิตตมา ชวพันธ์ (2555 : 74-84) พบว่าควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานหลังการถ่ายโอนภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น และ พงษ์ธร ชูดีมานันท์ (2551 : 80-93) พบว่าบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เกษตรมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การได้รับการติดต่อและคำแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงบริบทของแต่ละพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งในเกือบทุกประเด็น อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร

พบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม มีการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรที่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล กลุ่มสมาชิกสภาเป็นผู้ปฏิบัติเชิงพัฒนาในระดับหมู่บ้าน ส่วนคณะผู้บริหารเป็นทั้งผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลและเป็นผู้ปฏิบัติงานเชิงพัฒนาในระดับตำบล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่ามีประเด็นที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร ในประเด็น 9 ด้าน ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1.1 ด้านนโยบาย

1) กรมส่งเสริมการเกษตรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรตามบทบาทที่ถ้อยโอนภารกิจ ทั้ง 9 ด้าน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วางแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่องโดยสอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

2) หน่วยงานภาครัฐควรบูรณาการระบบสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและแปลผลข้อมูลให้เป็นแนวทางเดียวกันเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานมีความเป็นเอกภาพ น่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาได้อย่างถูกต้อง

3) ภาครัฐควรคำนึงถึงและนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาด้านการเกษตรให้เหมาะสมสอดคล้องในแต่ละบริบทเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่สังคมไทย

4) ภาครัฐควรร่วมมือกันในการสนับสนุน ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1.2 ด้านวิชาการ

1) ภาครัฐควรจัดสัมมนาเข้มในเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีทักษะในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการจัดเวทีชุมชน

2) อบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และองค์กรเกษตรกรในการวางแผน สำรวจ พยากรณ์ ติดตามสถานการณ์การป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูพืช รวมทั้งเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3 ด้านการปฏิบัติ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และองค์กรเกษตรกร ควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการส่งเสริมการเกษตรให้เหมาะสมในแต่ละบริบท เน้นการสร้างเครือข่ายการทำงาน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ในการร่วมกันดำเนินงานพัฒนาด้านการตลาด

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานพัฒนาด้านการเกษตร

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร ในบทบาททั้ง 9 ด้าน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง

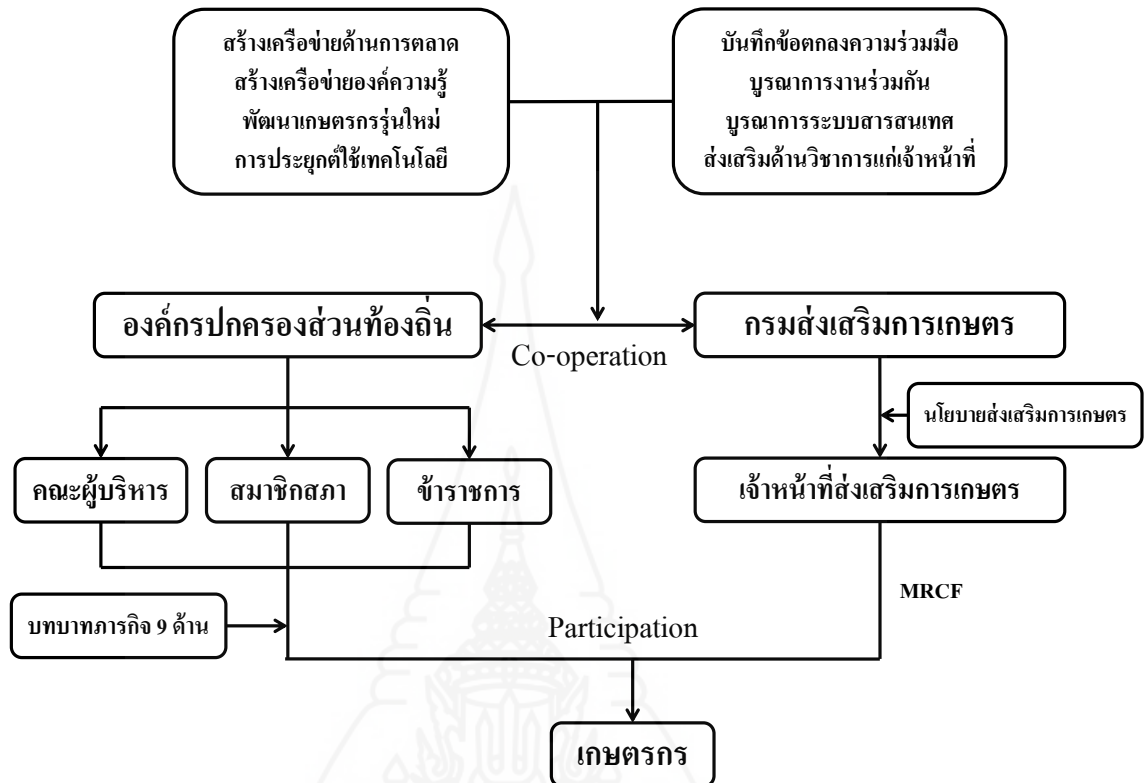
5) สำนักงานเกษตรจังหวัดควรมีการชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 2

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ภาพที่ 2 แนวทางในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตร

จากภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานด้านการเกษตรดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรตามบทบาทภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน ทั้ง 9 ด้าน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นำรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) มาปรับใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม
- 2.2 ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม
- 2.3 ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานพัฒนาด้านการเกษตรของหน่วยงานภาาในจังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2.4 ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวิธีการตลาดผลไม้เศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). แนวทางการปฏิบัติงาน ตามคู่มือการถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557 ข.). นโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2558. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557 ก.). ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2557 ใน ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร Online กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร.
- จิตติมา ชวพันธ์. (2555). การประเมินผลการปฏิบัติงานหลังการถ่ายโอนภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตร ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นภาพร ทางทิศ. (2549). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พงษ์ณเดช แท่งทอง. (2549). ความต้องการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า ตำบลท่าจำปี ตำบลสันป่าม่วง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา (การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- พงษ์ธร ชูดีมานันท์. (2551). บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ภัทรพรพิพัฒน์ อมรพิชิต. (2554). บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- วันชัย นิลวงศ์. (2548). การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการปลูกสับปะรด ในเขตกิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี (ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร.
- วัลลภ ธัญญา. (2544). ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาการเกษตร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2542). “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542”. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม 116 ตอน 114 ก หน้า 48-66.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2550). “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550”. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา* เล่ม 124 ตอน 47ก หน้า 1-127.
- สุจารี แก้วคง. (2547). บทบาทการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลย ตามความคิดเห็นของประธานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โครงการวิจัย พินิจพินิจการวิจัย จากสถาบันราชภัฏเลย.

